

В.В. Коваленко – канд. екон. наук, доц. кафедри банківської справи ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”; О.Г. Коренєва – канд. екон. наук, доц. кафедри банківської справи ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Однією з найактуальніших світових фінансових проблем останнього часу є зростання кількості випадків участі банків у процесі відмивання брудних грошей. Це завдає величезних збитків кредитним установам, підриває довіру добропорядних вкладників, до того ж, обіг таких коштів шкодить економіці держави.

Весь світ дійшов висновку, що боротьба з відмиванням брудних грошей у банківському секторі економіки – справа виняткової ваги. В Україні сьогодні склалися об’єктивні умови для активного відмивання грошових коштів. Поширенню цього явища в значній мірі сприяє закритість кредитно-фінансових установ, існування банківської таємниці, невизначеність законодавчої бази щодо реєстрації та джерел походження первинного капіталу. Банківська справа продовжує залишатися основною ланкою у сфері відмивання коштів підприємницьких структур.

З огляду на актуальність проблеми доцільно розглянути основні аспекти удосконалення методологічних та нормативно-організаційних аспектів фінансового моніторингу. Основними питаннями, які потребують вирішення виступають наступні.

По-перше. Формування методичних засад у сфері відмивання грошей стосовно виявлення та уникнення операційного ризику. Дослідження ризику використання послуг банків для легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму викликано поглибленням процесів глобалізації у світовому просторі. Так, за оцінками експертів. Загальний вплив з країн СНД становить близько 11-12 млрд. доларів США щорічно. Частина з них – це гроші українського походження. Щороку у світі вводиться в законний обіг від 150 до 500 млрд. доларів США, здобутих злочинним шляхом. За підрахунками міжнародного валютного фонду, річні прибутки злочинних організацій становлять майже 500 млрд. доларів США, що дорівнює приблизно 2 % всесвітнього валового продукту

По-друге. Доповнення переліку суб’єктів первинного фінансового моніторингу, до яких потрібно віднести: торговці предметами антикваріату або мистецтва; ломбарди, суб’єкти господарювання, які проводять лотереї та азартні ігри, у тому числі казино, електронне (віртуальне) казино; нотаріуси, адвокати, юридичні та фізичні особи – суб’єкти підприємницької діяльності, що надають юридичні послуги; аудитори, аудиторські фірми, суб’єкти підприємницької діяльності, що надають послуги з бухгалтерського обліку; фізичні особи – суб’єкти підприємницької діяльності та юридичні особи, що проводять фінансові операції з товарами за готівку, за умови, що

сума такої фінансової операції дорівнює чи перевищує суму 100 000 гривень (для суб'єктів господарювання, які проводять азартні ігри, – 13 000 гривень) або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, еквівалентній 100 000 гривень (для суб'єктів господарювання, які проводять азартні ігри, – 13 000 гривень). Зазначені категорії суб'єктів підлягають фінансовому моніторингу за ознаками проведених операцій, які визначені у Законі України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом”.

По-третє. Удосконалення системи ідентифікації та вивчення клієнтів, що проводять фінансові операції. Розробка методики щоквартального аналізу діяльності клієнта за напрямками: фінансового стану клієнта (ФС) та суті діяльності клієнта (СД) із занесенням результатів аналізу в анкету клієнта.

Суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний відмовитися від встановлення ділових відносин або проведення фінансової операції у разі, якщо здійснення ідентифікації клієнта відповідно до вимог законодавства є неможливим, за винятком операцій щодо зарахування коштів, які надходять на рахунок такого клієнта.

По-четверте. Забезпечення зупинення фінансових операцій, щодо яких є мотивована підозра, що вони пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму, чи щодо яких застосовані міжнародні санкції.

По-п'яте. продовження роботи, спрямованої на подальшу практичну імплементацію міжнародних стандартів у сфері запобігання та протидії легалізації незаконних доходів і фінансуванню тероризму шляхом прийняття нових та внесення змін до чинних нормативно-правових актів, на основі досвіду за зазначених питань, набутого іноземними державами, які входять до Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), інших подібних міжнародних організацій, Базельських принципів оцінки ризиків, у тому числі використовуючи типології легалізації незаконних доходів.

По-шосте. Удосконалення інформаційної взаємодії між Спеціально уповноваженим органом та суб'єктами первинного фінансового моніторингу.